

DECEMBER 2022 • NR 3

ChristenUnie Magazine

“Als je deelt,
ga je

ontvangen”

INTERVIEW

Fineke

HUIZINGA

GERT-JAN SEGERS EN MIRJAM BIKKER OP BEZOEK

BIJ EEN WARME KAMER VAN HET LEGER DES HEILS

Groeten uit... Overijssel

Nederland in het klein

Driving home for Christmas

In gesprek met Stieneke van der Graaf
en haar man Harmen Trimp

"Als je deelt ga je ontvangen."

4

20

"EEN THEMA DAT ME ERG AAN HET HART GAAT, IS HET WANTROUWEN IN DE OVERHEID."

12 GROETEN UIT... OVERIJSEL

26

DRIVING HOME FOR Christmas

En verder...

- 3 Voorwoord
- 11 Winterpuzzel
- 16 Lijsttrekkers Provinciale Staten en Waterschappen
- 18 Campagne-update
- 22 Kerst met de Kamerleden
- 25 Gastcolumn Carla Dik-Faber
- 32 Maak kennis met onze vertrouwenspersonen
- 35 Colofon

God zelf komt erbij

Daags na 11 september 2001. Frank Silecchia had net drie lichamen van omgekomen slachtoffers onder het puin van het World Trade Center vandaan gehaald. Toen stuitte hij op een lange, stalen balk en een even massieve, kortere dwarsbalk. Een kruis. Midden tussen de puinhopen van de ingestorte gebouwen. Met honderden doden eronder. Slachtoffers van het kwaad wat mensen elkaar aandoen. Silecchia zag het kruis en het schoot onmiddellijk door hem heen: 'God heeft ons niet verlaten'.

Dit is kerst. God zelf komt erbij. Hij laat ons niet in de steek. Daarom is kerst het feest van mensen die met tranen in de ogen 'dankuwel!' zeggen.

"We willen zijn waar het Kerstkind ook was.

En doen wat we kunnen.

Middenin een gebroken wereld."

De werkers op de puinhopen van het WTC schreven namen van geborgen slachtoffers op. 'In Gods handen', schreven ze erbij. Op zondag verzamelden de mannen zich rond het kruis. Samen met familieleden van slachtoffers. Passanten kwamen erbij staan. Een priester deelde brood en wijn uit.

Dit is de kerk. Dit zijn wij. Verkreukelde mensen, met de voeten op de stenen en het verwrongen staal van een kapotte wereld. Schuilend bij het kruis. Om daarna weer de handen uit de mouwen te steken.

Dit is onze missie. Niet wegstijgen bij onrecht. Niet doorlopen als er een gewonde op de weg ligt. Niet weglopen als je verantwoordelijkheid moet dragen. We willen zijn waar het Kerstkind ook was. En doen wat we kunnen. Middenin een gebroken wereld.

Gert-Jan Segers

Het kerstreces komt eraan. Tijd om te reflecteren op een veelbewogen jaar. Een jaar waarin het gebrek aan verbinding pijnlijk zichtbaar werd. Na hun bezoek aan een Warme Kamer van het Leger des Heils bekijken Gert-Jan Segers en Mirjam Bikker terug en kijken ze vooruit. Met een glansrijke rol voor de glitterpen van Albert.

Tekst: Theanne Boer, Foto's: Anne-Paul Roukema

Hartverwarmend, zo hebben Gert-Jan en Mirjam het bezoek aan de Warme Kamer van het Leger des Heils in Utrecht-Zuilen ervaren. Nog nagenietend zitten ze samen aan de lunch in de werkkamer van Gert-Jan. Mirjam laat een pen zien, paars met glittersteentjes erop. "Van Albert," zegt ze, "hij is een vaste bezoeker van de Warme Kamer en hij deelt pennen uit om mensen blij te maken. Geweldig hè? Ik word er zo vrolijk van. Dit soort plekken in de stad zijn echt goud. Al die mensen die daar binnenkomen. Twee vrouwen die elkaars taal niet spreken, maar stralend 'goedemorgen' zeggen. Toevallig ken ik het buurtje goed, ik heb er bijna tien jaar gewoond en de eenzaamheid is op sommige plekken groot. Men leeft langs elkaar heen, maar hier is iedereen welkom. Ze worden gemist als ze er niet zijn en ze gaan zelfs naar Bijbelstudie, ook al hebben ze niks met het geloof."

"Ik zat naast Marco", vertelt Gert-Jan, "hij was acht jaar verslaafd aan crack en hij zei: 'Het gaat goed met mij dankzij deze huiskamer.' Hij gaat altijd naar het Bijbeluurtje met 'JP de Dominee', vertelde hij. Geweldig! En dan was er nog iemand die tobt met z'n gezondheid, die dan weer werd gesteund door Marco. Wat een mooie plek!"

Mirjam: "Ja, dat zijn de dingen die je vanuit de politiek wil aanmoedigen, want zo komen die mensen tot hun recht. Als ik deze baan niet zou hebben, dan zou ik zo vrijwilliger willen worden. Het is zo betekenisvol, het doet er echt toe dat jij daar koffiezet. Want je maakt verbinding, tussen bijvoorbeeld een Oekraïense vrouw en een Syrische vrouw. Ik geloof dat verbondenheid het hele leven anders maakt."

ZOMERTOUR

Verbinding. Dat is toch wel het thema, of beter gezegd het pijnpunt van het afgelopen jaar, vinden beiden. Door corona is de verbondenheid tussen mensen ernstig beschadigd geraakt, 'verkruid' zegt Mirjam. En daar plukt ook de politiek nog steeds de wrange vruchten van.

Gert-Jan: "Er is meer wantrouwen, waardoor mensen sneller boos zijn en uitgaan van slechte intenties in plaats van goede intenties. Ze schrijven eerder een boze mail of tweet dan dat ze even de telefoon pakken of elkaar opzoeken. Daarom zijn we van de zomer op pad gegaan, het land door met de Zomertour, om de verbinding weer op te zoeken. En dat is echt heel goed geweest. Deze winter gaan we zoets weer doen." >>

"De Zomertour is echt heel goed geweest. We moeten de verbinding weer zoeken."

"Verbondenheid
maakt het hele leven anders"

Een gesprek
over warme kamers,
rollende trekkers
en de pen van
Albert

“DE OVERHEID ZOU EEN
SCHILD MOETEN ZIJN”

De Zomertouravond in Renswoude staat Gert-Jan nog levendig voor de geest. Op een boerenerf in de Gelderse Vallei kwamen veertig trekkers met bezorgde boeren aanrollen. Samen een (alcoholvrij) biertje drinken en luisteren bleek het recept te zijn: “Het was af en toe heel indringend, ook de vragen die ze stelden, maar wel heel goed. Daar gebeurde wat daarvoor niet was gebeurd: er werd naar elkaar geluisterd en met elkaar gepraat. In plaats van eenzijdig gecommuniceerd, topdown. Remkes zei later ook: dat stikstofbeleid is één ding, maar deze gemeenschappen zijn niet gehoord. Er is beleid over hun hoofd heen uitgestort, zonder dat jullie normaal met elkaar hebben gesproken.”

REGELOERWOUDE

Mirjam: Wat jij had in Renswoude, had ik tijdens de Zomertour in Friesland. Daar merkte ik dat boeren zelf heel goed weten dat er iets moet veranderen en dat ze daar ook goede ideeën voor hebben. Het zit 'm niet vast op onwil, maar ze ervaren de ruimte niet. Dat luisteren naar elkaar, dat is waarom ik ooit de politiek ben ingegaan. Om mensen te horen. Vanochtend in die wijk, was ik weer helemaal terug bij mijn 'vuurtje'. Juist omdat ik kon vragen: wat speelt er in je leven, wat kom je tegen? Als raadslid heb ik vaak gemerkt dat de overheid snel een belemmering of een angst is in plaats van een schild, wat zij zou moeten zijn. We hebben er zo'n regeleerwoud van gemaakt. En dan kunnen wij

misschien wel rustig slapen, omdat we denken dat 'er toch een weg is om uit de nood te komen', maar een regeloerwoud is geen weg!”

Afgelopen zomer was er nog zo'n memorabel moment: de begrotingsonderhandelingen. Gert-Jan: “We zagen de inflatie en de dreigende energiearmoede. Toen we vorig jaar deelnamen aan dit kabinet hebben we gezegd: als we het dan doen, dan doen we het om de bestaanszekerheid van mensen die zó vaak in de steek zijn gelaten, en die het nu zó hard nodig hebben, te versterken. Deze begrotingsonderhandeling afgelopen zomer was voor ons erop of eronder. We kunnen hier alleen geloofwaardig zitten als we nu een begroting overleggen die echt verschil maakt voor deze mensen. We kunnen een groei van armoede niet accepteren. En dankzij die begroting is de armoede gekrompen. Dan denk ik: we hebben verschil gemaakt.”

VLAMMETJE

Nog niet zo lang geleden zat Mirjam in de Eerste Kamer, waar ze, zoals ze toen zei, bezig was met de 'trage vragen'. Dat paste bij haar, vond ze, maar zo te zien past het snelle Tweede Kamerleven haar ook als een jas. Toch?

Mirjam: Het past me beide, ja. Ik ben gestart als raadslid. Ik dacht: waar ik fiets op straat, daar doe ik wat mee, en daar weet ik het verhaal van. Dat is diep in mij verankerd geraakt. Later toen ik in de Eerste Kamer stevig door wetgeving ging, was mijn eerste vraag dan ook altijd: wat betekent dit voor mensen voor wie de wet bedoeld is? Wie zijn de verliezers en wie zijn de winnaars? Die basishouding is hier in de Tweede Kamer net zo. Je bent hier wel weer veel meer op de actualiteit aan het reageren, in plaats van dat je reflecteert op de langere lijn. Dus de beschouwende kant in mij, want die heb ik, die kwam heerlijk tot z'n recht in de Eerste Kamer. Maar de luisterende kant, de kant die graag mensen ontmoet, het raadslid in mij...”

Gert-Jan: “De activistische kant...”

Mirjam: “Ja kijk, hij zegt 'activistisch', dat vind ik nou wel weer heel Kuyperiaans hoor.”

“Als je deelt, ga
je ontvangen.
Dat zie je in zo'n
Warme Kamer.”

Gert-Jan: “Dat is toch mooi!”

Mirjam: Nou, ik denk dan eerder aan vastlijmen aan kunstwerken enzo, maar oke. Dat vlammetje in mij, dat kan ik nu veel meer kwijt, en het fijne is: omdat ik zes jaar in de Eerste Kamer heb gezeten, ben ik door een heel aantal grote wetten gegaan. Neem nou bijvoorbeeld de liberalisering van de online gokmarkt. Daar heb ik in de Eerste Kamer heel grondig mijn kritiek op geleverd. Want ik verwachtte dat gokverslaving onder jongeren zou toenemen. Vervolgens kwam ik hier als Tweede Kamerlid en die wet gaat in. Wat zien we gebeuren? Steeds meer jongeren raken verslaafd. En dus roep ik onmiddellijk naar de minister: ‘Hallo, wat zijn we hier aan het doen? Wilt u dit echt?’ Samen met de SP hebben we gewerkt aan een reclameverbod dat begin volgend jaar ingaat.”

KOP ZONDER KIP

Gert-Jan: “Ik vind het interessant dat je die combinatie legt van de Eerste en Tweede Kamer. Want in de Tweede Kamer is het risico dat mensen als een kip zonder kop rondlopen. Dat ze activist zijn zonder richtingsgevoel en schieten op alles wat beweegt. Een soort ADHD-politiek. In de Eerste Kamer is het risico dat je een kop zonder kip hebt. Dat er heel veel hoofd zit, maar: maak het eens praktisch, wat gaan we dan doen? Bij Mirjam zie ik dan inderdaad een activist waar een kop op zit. Iemand die overzicht heeft en vervolgens daarmee aan de slag gaat. Dat is ontzettend belangrijk, want een activist zonder richtingsgevoel geeft je misschien even een goed gevoel, maar het is heel belangrijk om óók die stap naar achter te kunnen zetten, zoals in de Eerste Kamer gebeurt.”

Over stap naar achter zetten gesproken, straks begint het Kerstrees en daarna een nieuw jaar. Hoe zitten Gert-Jan en Mirjam straks aan de Kerstdiner?

Mirjam: Het is best wel spannend, met Rusland, met Oekraïne, de impact op onze samenleving. Maar ik ben ervan overtuigd dat als wij betrokken zijn op elkaar, voor elkaar willen zorgen, we heel veel aankunnen. Dat we ook in moeilijke tijden er voor elkaar kunnen zijn. En daarin kunnen christenen een voorbeeld zijn. Afgelopen jaar kwam ▶▶

"HET IS ONZE ROEPING OM GOD EN DE WERELD DICHT BIJ ELKAAR TE HOUDEN"

een studie uit: *Afgehaakt Nederland*, over mensen die afgehaakt zijn. Ze voelen zich niet meer betrokken op de samenleving. In dat rapport zie je een soort band door Nederland lopen, die verrassend veel lijkt op de biblebelt, waar meer gemeenschap en verbondenheid is. Met die mensen gaat het financieel ook niet top, maar tóch zijn ze gelukkiger. Dat is de band van verbondenheid en ik hoop dat wij als ChristenUnie-politici lokaal, provinciaal, in de Eerste Kamer en in de Tweede Kamer, laten zien dat dát ertoe doet. Dat de overheid de samenleving in staat stelt om verbonden te zijn. Ik hoop echt dat we er weer willen zijn voor elkaar, ook als de tijden ingewikkeld worden. En ik hoop dat het meevalt, maar de toekomst ziet er wel onbestemd uit.

Jezus kwam op spannende plekken en wij moeten daar ook zijn.

En de pen van Albert?

Die gaat me voorlopig herinneren aan het feit dat je altijd momentjes van blijdschap kunt uitdelen," zegt Mirjam, "en ook hoe belangrijk het is dat we plekken van ontmoeting hebben. En dat we die juist ook bereikbaar houden voor mensen voor wie dat niet vanzelfsprekend is."

KERSTPREEK

Gert-Jan: Mag ik een kleine kerstpreek daaraan toevoegen? Ik moet denken aan de titel van een boekje: *Waarom moet ik altijd helpen?* Ik denk dat heel veel ChristenUnie-mensen zich wel eens afvragen: waarom moeten wij altijd helpen? Waarom moeten wij in een coalitie? Waarom moeten wij nou weer verantwoordelijkheid dragen? Uiteindelijk gaat dat terug naar wat Kerst is: God is erbij, Immanuël. Jezus Zelf kwam erbij. Om met Bonhoeffer, te spreken: met God, midden in de wereld. En die twee proberen heel dicht bij elkaar te houden. Daar zijn waar Jezus zou zijn. En dat is op spannende plekken, dat is in Zuilen bij het Leger des Heils, of waar ook. En dat geldt voor ons ook. Er is nu heel veel wantrouwen richting de overheid en de politiek, er is heel veel polarisatie, en wij zitten

daar middenin. Op het gevaar af dat je denkt dat je de wereld moet gaan verlossen, want dat moeten we helemaal niet, dat heeft Jezus gedaan. Maar ik denk wel dat het onze roeping is om die twee, God en de wereld, heel dicht bij elkaar te houden. Die missie, dát is voor mij kerst. Dat is God die midden in de wereld kwam, het Woord dat vlees werd. Een mens, die naar bezetenen ging, naar de Samaritaanse vrouw en Zacheüs, naar allerlei spannende plekken, daar waar het erop aankomt. Dat is, of we het leuk vinden of niet, uiteindelijk ook ónze roeping. En ik vind dat niet alleen maar zwaar en moeilijk, want als je het verschil maakt, is het ook gaaf.

Mirjam: Ja, als je deelt, ga je ontvangen. Dat is misschien wel het mooie van zo'n Warme Kamer. Dat je mensen ziet die ontdekken dat als ze gaan delen, ze dan ontvangen. Want je hoort ze over elkaar zeggen: 'Dat is zo'n gouden vent! Die heeft zo'n gouden hart.' Dus je ziet: ze zijn gaan delen en daarom hebben ze ontvangen. Dat is voor mij een aansporing: ga maar delen, ga maar delen."

Koesteren voorlopig, die mooie, sprankelende glitterpen van Albert.

WARME WINTERTOUR

Deze winter gaan de politici van de ChristenUnie op wintertour. De volgende data reizen zij door het land: 18, 19 en 20 januari 2023. Houd de mail en onze website in de gaten voor meer informatie.

SLAAP LEKKER?!

**EEN TRAUMATISCH
VERLEDEN. EEN ONZEKERE
TOEKOMST. ZORGEN OM JE
GEZIN EN OM JEZELF.**

Voor veel mensen die vastzitten in de Griekse kampen is dit aan de orde van de dag. Én de nacht.

Lekker slapen? Dat zit er voor mensen met trauma's niet in.

Deze worsteling met stress en uitzichtloosheid kost veel energie en neemt de levenslust weg. De ontwrichtende gevolgen hiervan zien wij dagelijks in onze kliniek.

**ZORG JIJ VOOR LICHT
IN HET DONKER?**

Ook jij kan iets doen. Ga naar bootvluchteling.nl/slaaplekker en steun medische en psychosociale hulp voor mensen op de vlucht.

Voor €27 kunnen wij een consult bieden!

GEEF NU!

Puzzel mee

en win een ChristenUnie-winterpakket!

Vul onderstaande puzzel in en win een ChristenUnie-winterpakket, met onder andere een unieke ChristenUnie-muts.

Je maakt de puzzel door de woorden die rechts van de puzzel staan op te zoeken. Ze zijn zowel horizontaal, verticaal en diagonaal (ook achterstevoren) te vinden.

Doe mee en win een ChristenUnie-winterpakket.

R	E	T	E	I	P	R	U	T	S	R	E	K	
E	I	M	T	E	S	O	K	K	E	N	L	E	
T	L	S	T	I	E	N	E	K	E	E	V	I	
N	A	S	I	O	C	S	O	S	M	D	R	T	
I	A	A	N	M	R	E	C	E	B	E	S	I	
W	I	E	M	E	M	H	D	L	Z	R	E	L	
F	C	L	G	I	E	A	A	E	O	L	I	O	
O	O	E	K	P	L	U	N	V	R	A	L	P	
O	S	A	P	O	W	K	W	U	G	N	I	P	
L	A	I	C	S	T	U	M	V	E	D	M	A	
E	N	O	B	I	K	K	E	R	L	L	A	R	
G	H	D	E	C	E	M	B	E	R	O	F	T	
C	H	R	I	S	T	E	L	I	J	K	R	K	I

- BIKKER
- BLAUW
- CEDER
- CHOCOLADEMELK
- CHRISTELIJK
- DECEMBER
- FAMILIE
- GELOOF
- IMMANUEL
- KERST
- KLIMAAT
- MUTS
- NEDERLAND
- PARTIJ
- PIETER
- POLITIEK
- SCHEPPING
- SEGERS
- SNEEUWVLOK
- SOCIAAL
- SOKKEN
- STIENEKE
- VORST
- WINTER
- ZORG

Oplossing:

Stuur de oplossing vóór 14 januari 2023 naar puzzel@christenunie.nl.
Onder de inzendingen verloten we drie pakketten. De winnaars ontvangen bericht.

GROETEN UIT

Groeten uit... Overijssel Nederland in het klein

Er wordt wel eens gezegd: Overijsselaars bestaan niet. In het grote gebied tussen Twente en West-Overijssel zijn de verschillen groot. Dat merken ook de fractieleden van de ChristenUnie in de provincie. Maar hoe divers de mensen, regio's en situaties ook mogen zijn: overal is een transitie gaande. Voor de ChristenUnie een grote taak om die verandering mogelijk te maken.

Tekst en foto's: Joke Troost

Midden in het Overijsselse platteland ontmoeten de verschillende leden van de fractie elkaar. Bijna alle statenleden zijn er, alleen Wouter Teeuw ontbreekt. En als je dan een plek zoekt om met elkaar te praten over de Overijsselse politiek dan is boerderij Erve Vechtdal aan de Vecht een ideale plek om af te spreken. Het boerenref neemt bezoekers mee op een heuse koersafari maar heeft ook een restaurant om rustig een kop koffie te drinken en met elkaar te spreken. En in deze omgeving gaat het gesprek natuurlijk al snel over de stikstofproblematiek.

Samen werkt beter

Renate van der Velde: "In Nederland zijn 162 Natura 2000-gebieden waarvan maar liefst 24 in Overijssel liggen. Het stikstofprobleem is hier dus heel groot. Het speelt over de hele regio. Overal is er natuur om rekening mee te houden." Jan Westert ziet dat het dossier ook voor verdeeldheid heeft gezorgd. "Partijen staan tegenover elkaar. De politiek zit vast in regelgeving. Er was bijna niet meer over te praten met elkaar. Remkes heeft in ieder geval wel geholpen om de communicatie weer op gang te brengen." En daar is de ChristenUnie hier erg blij mee. Zelf gaat de fractie regelmatig op werkbezoek. Er worden gesprekken in kleinere setting gevoerd. De provincie Overijssel werkt al jaren in gebiedsprocessen.

Er vindt overleg met alle betrokken partijen aan tafel plaats. Van der Velde: "De provincie gaat in specifieke gebieden om tafel. Dat noemen we in Overijssel Samen Werkt Beter. In deze gebiedsprocessen zit de provincie met alle mogelijke partners aan tafel. Landbouw, toerisme, natuur, gemeente, mobiliteit. En dat werkt. Heel veel gebieden zijn naar aanleiding van deze gesprekken al in beweging gekomen."

Grimmige sfeer

Ook de bewoner van boerderij Erve Vechtdal schuift even aan: gedeputeerde voor de ChristenUnie Bert Boerman. Hij merkt op dat er rondom het stikstofdossier ook wel een echt grimmige sfeer is geweest. In september van dit jaar liep een vergadering op het Provinciehuis zelfs uit op een dreigende situatie. "Het is hier zeker grimmig geweest. Maar de ChristenUnie heeft vanaf het begin geprobeerd verbinding te zoeken. Verbinding tussen allerlei verschillende partijen. We sluiten onze ogen niet, maar we nemen actief een verbindende rol op ons. Dat is denk ik ook passend bij de ChristenUnie als partij en hoort echt bij de fractie." Sybren Stelpstra omschrijft het zo: "Het is heel veel emotie. Het gaat over meer dan stikstof. En er is ook gewoon veel misgegaan. Door tegengestelde regelgeving worden de boeren heen en weer geschoven. Maar in die discussie kijken veel mensen >>

"We sluiten onze ogen niet, maar we nemen actief een verbindende rol op ons."

“Wij ervaren situaties niet zo snel als tegenslag. Als er dingen nog niet gelukt zijn, dan blijf je daar op allerlei andere manieren aandacht voor vragen.”

vooral naar het wat en hoe. Als partij vinden we het belangrijk om de waarom steeds te bevragen.”

Veel werkbezoeken

Is de ChristenUnie hier dan een partij die de publieke opinie volgt en het beleid daarop aanpast? Nee, zegt Bart Visser. “Het is dus juist de uitdaging om de doelen waar je achter staat, en die ook komen vanuit Den Haag, te halen, maar ook die verbinding te maken. Niet blijven hangen in bestuurlijke taal, maar echt in gesprek gaan met de mensen.

En als provincie de regie pakken om die doelen te realiseren en niet alleen maar een doorgeefluik van het beleid te zijn. Soms is de regie pakken juist ook verantwoordelijkheid geven aan gebieden zelf.”

Elektrische fiets

Dat mensen het soms niet eens zijn met die doelen, dat merken alle mensen aan tafel. Ja, ze worden persoonlijk aangesproken en soms zelfs ook wel lastiggevallen. Maar dat hoort ook gewoon bij je beroep, vinden ze hier. Renate van der Velde: “We gaan niet een beetje de nare beslissingen bedekken omwille van de vrede. Helderheid is heel belangrijk. We geven geen valse sporen en gaan niet mee met de waan van de dag.” Gedeputeerde Boerman voegt eraan toe: “Ik ben ervan overtuigd dat het de beste keuze is om een lijn vast te

houden, een doel voor ogen te houden. En onderweg heb je daar het gesprek over. Je hebt respect en begrip voor hoe mensen het anders ervaren of er anders over denken. Dat doen we met heel veel compassie. Uiteindelijk is dit een transitie waar we langzaam naartoe gaan. En de regelgeving moet mee.” Ook fractievoorzitter Van der Velde ziet dat. “Als je jonge agrariërs spreekt, dan is er echt welwillendheid. Dan zijn er innovatieve ideeën.” Stelpstra herkent dat ook. “De nieuwe generatie denkt heel anders dan wij. Heel creatief ook. Dat merk je niet alleen in dossiers als landbouw en natuur maar ook als het gaat om bijvoorbeeld mobiliteit. Dan hoor je jongeren praten over deelauto’s en hub’s enzo. En Bart komt natuurlijk op zijn elektrische fiets.”

Nederland in het klein

Volgens Boerman lijkt Overijssel wel op Nederland in het klein. Niet alleen qua thema’s is er dezelfde diversiteit als in heel Nederland, maar ook qua verschillende regio’s en zelfs qua soort mensen. “Mensen voelen zich hier niet zo een Overijsselaar maar meer een Twentenaar of een Kampenaar bijvoorbeeld. De dossiers zijn dus ook heel wisselend.” Renate van der Velde: “Bij Overijssel denk je aan platteland, rivieren, natuur, maar we hebben ook de grote steden. We zoeken de verbinding door te kijken naar betere mogelijkheden voor openbaar vervoer. En in Zwolle is bijvoorbeeld de afgelopen jaren het station vernieuwd met onder andere een klimaatbestendige fietsenkelder. Bij alles wat we doen gaat het nooit alleen maar over één onderwerp maar moet je ook verder kijken naar de sociaaleconomische gevolgen.” Volgens Jan Westert is er in al die verschillende dossiers ook een groter plaatje te zien. “Neem nou de treinverbindingen waar we ons hard voor maken. We willen een verbinding Zwolle, Twente, Münster. En tegelijk is er een verbinding naar de Randstad

nodig, maar ook tussen Twente en Groningen. Dat staat niet op zichzelf. Het noordoostelijke deel van Nederland heeft te maken met thema’s als leegloop en gebrek aan arbeidskrachten. Een spoorlijn tussen Twente en Groningen is een tegendraadse investering, het staat voor versterking van de sociaaleconomische positie langs de oostgrens. We zitten in een transitie naar openbaar vervoer als dagelijkse gewoonte in plaats als een luxe. Dat zijn allemaal dingen die het nodig hebben dat we in Oost-Nederland investeren.”

Geen successen maar zegeningen

Terugkijken doen de fractieleden eigenlijk niet zo vaak. En blijven hangen in dingen die niet gelukt zijn al helemaal niet. Van der Velde: “Wij ervaren situaties niet zo snel als tegenslag. Als er dingen nog niet gelukt zijn, dan blijf je daar op allerlei andere manieren aandacht voor vragen. Dan zet je toch kleine stappen. En samen worden dat grote stappen. Dingen die we kunnen vieren.” Stelpstra: “Ik spreek liever over zegeningen dan over successen. Succes gaat over wat je zelf hebt gedaan, zegeningen over wat je ontvangen hebt.” En dan te lang stil staan bij wat er al gelukt is? Niet te lang. Westert: “Eigenlijk vinden we het hier veel interessanter om te kijken wat er morgen moet gebeuren.”

Renate van der Velde (47)

FRACTIEVOORZITTER

Woonplaats: Kampen

Beroep: jurist onderwijsrecht

Jan Westert (70)

STATENLID

Woonplaats: Ommen

Beroep: probeert met pensioen te gaan

Bart Visser (28)

BURGERLID

Woonplaats: Ommen

Beroep: kernteamlid Ruimte voor de Vecht Gemeente Hardenberg

Sybren Stelpstra (67)

STATENLID

Woonplaats: Hardenberg

Beroep: Ondernemer – organisatieonderzoek en ontwikkeling

Bert Boerman (56)

GEDEPUTEERDE (niet op de foto)

Woonplaats: Varsen

Beroep: Gedeputeerde

Wouter Teeuw (55)

STATENLID (niet op de foto)

Woonplaats: Almelo

Beroep: professor (lector) Ambient Intelligence

Lijsttrekkers Provinciale Staten

Verkiezingen
Woensdag 15
maart 2023

Michel Klein
Noord-Holland

Steven Datema
Zuid-Holland

Lizo Koppejan
Zeeland

Harold Hofstra
Flevoland

Henriëtte Rikkoert
Utrecht

Anne Schipper
Noord-Brabant

Matthijs de Vries
Friesland

Renate van der Velde
Overijssel

Dirk Vreugdenhil
Gelderland

Francis van der Mooren
Limburg

Johan Hamster
Groningen

Bernadette van den Berg
Drenthe

Lijsttrekkers Waterschappen

Egbert Berent
Wetterskip Fryslân

Klaas Wierenga
Waterschap Noorderzijlvest

Jos Schaafsma
Waterschap Hunze en Aa's

René Roorda
Hoogheemraadschap van Rijnland

Annacarina Klein
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht

Christine Pleijsier
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Greet van de Bergh
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Harry Scheermeijer
Waterschap Hollandse Delta

Heleen Hamelink
Waterschap Scheldestromen

Walter van der Kooij
Waterschap Zuiderzeeland

Herman Odink
Waterschap Drents Overijsselse Delta

Carlo van Dijk
Waterschap Vallei en Veluwe

Hugo Tromp
Waterschap Vechtstromen

Kees Boender
Waterschap Rivierenland

Fred Ruiten
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Ytzen Lont
Hoogheemraadschap van Delfland

RUIMTE VOOR ELKAAR

Een fatsoenlijk bestaan met ruimte om te werken en te wonen, te geloven, te ontspannen en je naasten lief te hebben. Een comfortabel huis en een betaalbare energierekening: een huishoudboekje waarmee je vertrouwen hebt in de toekomst.

Die ruimte om te leven vraagt om een overheid die een schild wil zijn voor de zwakken. Een overheid met visie, die vooruitkijkt en antwoorden geeft op de vragen van morgen.

Een overheid en samenleving waar omzien naar elkaar de normaalste zaak van de wereld is. Dat vraagt om landelijke, provinciale en lokale keuzes. Door samen te werken wil de ChristenUnie knokken voor betaalbare woonruimte, financiële ruimte en simpelweg: ruimte om een goed leven te leiden.

Te vaak domineert het recht van de sterkste. Te vaak eist de hardste schreeuwer, de sterkste elleboog of de dikste portemonnee de meeste ruimte op.

De ChristenUnie wil dat doorbreken. Onze samenleving staat voor grote uitdagingen bij de strijd tegen armoede en de keuzes over de inrichting van ons land.

Juist nu moeten we niet beginnen bij onszelf, maar bij de naaste. Juist nu is het tijd voor een land waarin we de ander de ruimte geven.

‘Ruimte voor elkaar’ betekent dat we willen zorgen voor mensen die in de knel zitten, mensen die geen financiële ruimte meer hebben.

‘Ruimte voor elkaar’ betekent dat we recht willen doen aan wie onrecht wordt aangedaan.

‘Ruimte voor elkaar’ kan niet bestaan zonder grenzen. De schepping is aan ons toevertrouwd en we kunnen de grenzen van onze aarde niet hardhandig blijven oprekken.

Daarom kiest de ChristenUnie voor een economie die binnen de beschikbare ruimte blijft. Wij gaan voor een toekomstbestendige landbouw en een gezonde leefomgeving voor mens en dier.

Doe je mee? Help ons dit verhaal te vertellen en het land ChristenUnie-blauw te kleuren! ■

Hartelijke groet,

Esther Kaper
campagneleider

11 FEBRUARI

Landelijke Campagneaftrap

15 MAART

Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen

30 MEI

Verkiezingen Eerste Kamer

Hoe kan ik meedoen en helpen met de campagne?

- Bidden (zie christenunie.nl/gebed)
  - Laat een positief geluid horen op social media over de ChristenUnie
  - Meld je aan als vrijwilliger op christenunie.nl/doemee
  - Neem contact op met jouw provincie om te kijken hoe je kunt helpen
- www.christenunie.nl/lokaal#statenleden

In gesprek met Tineke Huizinga

FRACTIEVOORZITTER VAN DE EERSTE KAMER

In juni 2019 kwam Tineke Huizinga namens de ChristenUnie in de Eerste Kamer, en sinds anderhalf jaar is ze fractievoorzitter. Met de verkiezingen in het vooruitzicht vragen we haar wat haar drijft, waar ze wakker van kan liggen en welke rol de ChristenUnie juist nu kan spelen.

Tekst: Annemarie van den Berg-Nap, Foto: Anne-Paul Roukema

“We doen ons werk zo goed als we kunnen, en vertrouwen erop dat onze inzet gezegend wordt.”

“Ik doe het werk in de Eerste Kamer met heel veel plezier! In tegenstelling tot de Tweede Kamer staat de Eerste Kamer niet zo in de belangstelling. Maar dat is eigenlijk wel goed. Want dat geeft ons de gelegenheid om - zonder dat er allerlei media bovenop staan - vooral inhoudelijk te werk te gaan. Onze rol is om wetgeving te controleren. Zo kijken we of de wetten uitvoerbaar zijn; dus kan het eigenlijk wel? En we kijken of de wet deugdelijk is; dus bereik je met deze wet ook het doel dat je beoogt? Ik vind het belangrijk om bij te dragen aan de samenleving en om mijn talenten en ervaring hiervoor in te zetten. Dat kan natuurlijk op heel veel plekken, maar voor mij is de politiek die plek. Mijn drijfveer voor politiek ontstond toen ik jaren geleden als vrijwilliger bij Vluchtelingenwerk een hoorzitting in Den Haag bijwoonde. Ik wist toen: als ik echt iets wil veranderen voor vluchtelingen, dan begint dat bij asielwetgeving. En daarvoor moet ik in Den Haag zijn.”

Kloof

“Wij zitten nu met vier fractieleden namens de ChristenUnie in de Eerste Kamer. We hebben de portefeuilles verdeeld, en ik houd me vooral bezig met Economische Zaken, Landbouw, Europa, Buitenlandse Zaken, Ontwikkelings-samenwerking en Defensie. Daarnaast ben ik

lid van de ‘Staatscommissie Demografische ontwikkelingen 2050’. Een commissie die is aangesteld om het kabinet te adviseren over de uitdagingen die de verwachte vergrijzing en migratie de komende dertig jaar met zich meebrengen. Een uitdagende commissie die ook aardig wat tijd vraagt. Een thema dat me erg aan het hart gaat, is het wantrouwen in de overheid en de kloof die je ziet tussen stad en regio. Ik herken dat laatste sterk, omdat ik zelf in de regio woon. Er heerst een gevoel van: Den Haag ziet ons niet, onze problemen sneeuwen onder. Daarom heb ik hier onlangs tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van de Eerste Kamer aandacht voor gevraagd. Als Eerste Kamerlid is je rol natuurlijk anders dan als Tweede Kamerlid. Je hebt geen directe invloed op het beleid, maar je kunt wel steeds wijzen op zaken die je signaleert. In feite herinner je als Eerste Kamer het kabinet er steeds aan om bij besluiten en wetgeving rekening te houden met de gevolgen die dit heeft voor de hele samenleving.”

Ruimte

“Wat betreft die samenleving heb ik best zorgen. We leven in een turbulente tijd. Er is veel aan de hand en de ene crisis stapelt zich op de andere, alhoewel we dat woord soms wat veel gebruiken. Maar nu er zoveel verandert en

mensen hierdoor onzeker worden, zien we een neiging om zekerheid te zoeken in extreme antwoorden. Maar extreme antwoorden zijn nooit goede antwoorden. Soms heb je bijna het gevoel dat mensen op drift raken. Juist in onzekere tijden als deze heb je een stevige partij nodig die met een bepaalde nuchterheid en redelijkheid naar de problemen kijkt. Ik denk dat de ChristenUnie deze rol goed vervuld door te zoeken naar een soort evenwicht tussen al de verschillende belangen die spelen. De slogan waarmee wij de campagne ingaan is: ‘Ruimte voor elkaar’. Dat vind ik een mooie gedachte en opdracht tegelijk. Bij allerlei vraagstukken gaat het over hoe we de schaarse ruimte, in de brede zin van het woord, in ons land verdelen. En ik zou erbij willen zeggen: en hoe we daarin oog houden voor elkaar en juist voor de mensen die in de knel komen. Dat vraagt iets van ons allemaal.”

Rust

“Ik zie de ChristenUnie als een stevige partij met een zekere realiteitszin. Een gewortelde partij ook, die échte antwoorden geeft. Stabiliteit en rust zijn nu heel hard nodig, net als de bereidheid om waar het moet wat in te schikken, terwijl je er tegelijkertijd voor zorgt dat niemand door het beleid onderuit gaat. Anders gezegd: als ChristenUnie gaan

we niet aan één kant van het bootje hangen. We maken de wereld niet zwart/wit, maar we proberen zoveel mogelijk alle aspecten te zien. En daar helpt natuurlijk rust bij. Wat overigens niet betekent dat je niks doet, maar dat je uiteindelijk weet: wij doen ons uiterste best, maar we hebben niet alles in de hand. Dus we doen ons werk zo goed als we kunnen, en vertrouwen erop dat onze inzet gezegend wordt.” ■

“Een thema dat me erg aan het hart gaat, is het wantrouwen in de overheid.”

Lijst Eerste Kamer

- 1 Tineke Huizinga (1960), Heerenveen
- 2 Hendrik-Jan Talsma (1978), Den Haag
- 3 Eric Holterhues (1972), Utrecht
- 4 Maarten Verkerk (1953), Hoensbroek
- 5 Jolanda Kluin (1971), Den Dolder
- 6 Wilfred Veldstra (1956), Leerdam
- 7 Beatrice de Graaf (1976), Utrecht
- 8 Marco Vermin (1961), Bennekom
- 9 Harriette Verwey (1951), Leiden
- 10 Bernard Veldkamp (1973), Enschede
- 11 Dicky Nieuwenhuis (1972), Culemborg
- 12 Helga Hart (1959), Muiden
- 13 Andries Bouwman (1985), Leeuwarden
- 14 Annebeth Roor (1994), Utrecht
- 15 Jeroen van Oort (1973), Deventer
- 16 Michel Klein (1973), Bussum
- 17 Corine Dijkstra (1969), Moordrecht
- 18 Inge Jongman (1969), Groningen
- 19 Onno van Schayck (1958), Maastricht
- 20 Joël Voordewind (1965), Amsterdam

Kerst met de Kamerleden

"Juist toen onze omgeving ons nauwelijks aan Kerst herinnerde - en laat ik het specifieke land maar niet noemen - zijn we het Christusfeest steeds meer gaan waarderen. We maken met elkaar een heerlijke maaltijd en nemen een video op waarbij onze oudste dochter ons laat terugblikken op het afgelopen jaar en vooruitblikken op het aankomende. En we bekijken de video van een jaar eerder. We danken God voor het Kerstkind en gaan met elkaar naar de kerk om die dank te onderstrepen. God is goed!"

Gert-Jan Segers

"Vorig jaar vierden we het feest van hoop en licht voor het eerst met z'n vieren."

Stieneke van der Graaf

"Kerst is het feest van Licht dat schijnt in het donker. Van het Kind dat dit licht kwam brengen en ons een hoopvolle toekomst geeft. Ik kijk ernaar uit om daar weer extra bij stil te staan en te vieren met de mensen die mij lief zijn."

Mirjam Bikker

Gezegend kerstfeest

"Dit was het jaarlijkse kerstfeest van de voedselbank 'Hoop voor morgen' dat wekelijks honderden gezinnen van eten voorziet."

Don Eeder

"Na een lange Kamersprint van Prinsjesdag tot diep in december is het tijdens de kerstdagen altijd fijn op adem komen. Afgelopen coronakerst dronken we met z'n zessen gezellig 'koffie' na de kerstmorgendienst, om vervolgens 's middags traditiegetrouw naar het kinderkerstfeest bij ons in de kerk gaan."

Pieter Grinwis

groot nieuws RADIO

GROOT NIEUWS RADIO ZIJN WE SAMEN

WORD VANDAAG VRIEND!

ZONDER JOU GEEN GROOT NIEUWS RADIO

Word vriend en ontvang een gratis (vrienden) cadeau! Scan de QR code of ga naar grootnieuwsradio.nl/vriend

LUISTER NAAR **GROOTNIEUWSRADIO.NL** • APP • DAB+ • INTERACTIEVE TV

MEDAIR

Samen levens redden

Algemeen Nut Beogende Instelling **ANBI**

Geef vandaag

medair.org

NL52 INGB 000 000 2091 o.v.v. levens redden

GASTCOLUMN

In de brief van Paulus aan de Kolossenzen staat een prachtige, poëtische tekst, waarin Christus 'eerstgeborene van heel de schepping' wordt genoemd (Kol. 1:15b). Bijzondere woorden, waar ik in deze tijd – als we de geboorte van Christus vieren – aan moet denken. Ook op andere plekken in de Bijbel komen we het beeld tegen van de 'eerstgeborene' (Ps. 89:28, Heb. 1:6). Het is duidelijk dat het hier niet gaat om een tijds aanduiding, ook al was Jezus wel het eerstgeboren kind van Maria. Christus wordt in de 'hymne' van de Kolossenzen-brief voorgesteld als oorsprong, Heer, middelaar en doel van de schepping.

Wat opvalt als je de 'hymne' helemaal leest, is het woordje 'alles'. We lezen het in Kolossenzen 1:15-20 maar liefst tien keer. Een paar voorbeelden: in Christus is alles geschapen; alles is door Hem en voor Hem geschapen; Hij heeft door Hem en voor Hem alles met zich willen verzoenen. Het is duidelijk dat al het geschapene om Christus draait en dat Zijn verlossingswerk kosmische dimensies heeft. Wat ik om me heen (en ik betrap ook mezelf erop) zie, is dat mensen heel erg hun best doen om niet Christus, maar zichzelf in het middelpunt te

plaatsen. We wanen onszelf 'heer en meester' van de aarde, al het leven, ons eigen leven, en lijken vergeten te zijn dat het allemaal van en voor Christus is. We menen dat we de kroon op de schepping zijn (dat is de sabbat), maar maken er intussen een potje van: in plaats van medescheppers zijn we tegenscheppers geworden. We werken tegen Gods scheppende kracht in door keuzes te maken die ten koste gaan van het leven op aarde. Uit recent onderzoek blijkt dat 'rentmeesterschap' en 'naasteliefde' belangrijke waarden zijn voor christenen, maar dat is (nog?) niet zichtbaar in onze levensstijl.

"Het is duidelijk dat al het geschapene om Christus draait en dat Zijn verlossingswerk kosmische dimensies heeft."

Kerst is een goed moment om na te denken over de plek van Christus in ons leven. Willen we Christus daadwerkelijk de centrale plek geven die Hem toekomt? Als we daarop 'ja' zeggen – en dat willen we toch allemaal –, vraagt dat van ons

om op zoek te gaan naar een vernieuwd leven. Een leven waarin we – als bekeerlingen – op een nieuwe manier omgaan met onze medemens, onze tijd, met planten en dieren, ons werk, de boodschappen, reizen. Zodat ons leven niet meer ten koste gaat van ánder leven – mensen, dieren, planten – maar juist rechtvaardig en heilzaam is voor al wat leeft. Dan zijn we daadwerkelijk de medescheppers waartoe we geroepen zijn. Dat kan alleen als we het nieuwe leven in Christus aannemen. Het lijkt zo eenvoudig, maar ik weet uit eigen ervaring dat het een worsteling kan zijn. Gelukkig zijn we óók aan elkaar gegeven als lichaam van Christus, en kunnen we samen op zoek gaan naar wat een rechtvaardig leven is. Laat Kerst het begin zijn van deze mooie zoektocht.

Foto: Reint Bergman, SKIN

Carla Dik-Faber

is projectleider GroeneKerken en studeert theologie aan de Evangelische Theologische Faculteit in Leuven. Van 2012 tot 2021 was zij Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie.

Den Haag

Driving home for Christmas

STIENEKE EN HAAR MAN HARMEN OVER HET TWEDE KAMERLIDMAATSCHAP,
EEN JONG GEZIN EN 250 KILOMETER WOON-WERKVERKEER

Tweede Kamerlid Stieneke van der Graaf en haar man Harmen Trimp pendelen iedere week tussen Groningen en Den Haag. Met hun twee jonge dochters. Intensief? Ja. Maar het belangrijkste vinden ze dat ze samen zijn. Nu leven ze toe naar de kerstperiode: twee weken 'thuis' met veel tijd voor elkaar.

Tekst: Carolien Drijfspeer, Foto's: Anne Paul Roukema

Nog even een ronde door het verblijf in Den Haag: koelkast leeg, ramen dicht. Laatste blik in de kamer van de meisjes: niets vergeten? En dan: deur dicht en gaan! In de auto installeren Stieneke en haar man Harmen allebei een dochter in hun stoeltje achterin, klaar voor de lange rit naar Groningen. Lievine (3) en Adelise (1) zijn het wel gewend, ze leggen de route wekelijks af: één keer heen, één keer terug. Toch voelt het nu anders... Of zijn het vooral Stieneke en Harmen die dat zo ervaren? Nog even en dan is het kerst. En daarmee reces. Driving home for Christmas!

Driving home? Is Den Haag dan niet ook thuis?

Stieneke: "Toch niet echt. Het is vooral de plek waar we zijn voor ons werk. De Tweede Kamer komt op drie vaste dagen bij elkaar: dinsdag, woensdag en donderdag. Dus die dagen verblijven we als gezin in Den Haag. De rest van de week zijn we in Groningen. Het is heel fijn dat we in Den Haag een vaste plek

hebben, een vertrouwde omgeving voor de meisjes. Maar Groningen is thuis."

Julie pendelen dus iedere week heen en weer. Hoe ziet dat eruit?

Stieneke: "Op maandag werk ik vaak vanuit huis en vertrekken we in de loop van de middag richting Den Haag. Dinsdag, woensdag en donderdag werken Harmen en ik allebei en gaan de meisjes naar de opvang. Op donderdagavond rijden we weer terug. De vrijdag werk ik dan weer vanuit huis of gebruik ik voor werkbezoek. Tenminste, zo ziet onze ideale week eruit. In de praktijk pakt het natuurlijk nog wel eens anders uit. Dan zijn er bijvoorbeeld toch afspraken op maandag en vrijdag waardoor ik het gezin vooruit of achterna reis."

Harmen: "Ja, de politiek kan je nu eenmaal niet plannen. Zelf werk ik als geschiedenisdocent op een middelbare school in Rotterdam. Ik ben twee jaar geleden ►►

"Ik zie bij Stieneke een hele intrinsieke motivatie en diepe overtuiging voor dit werk."

“DE ZONDAG IS VOOR MIJ SOWIESO DE DAG WAAROP IK MET VOLLE AANDACHT BIJ HET GEZIN PROBEER TE ZIJN.”

van school veranderd om dichterbij Den Haag te zitten. Ik heb het zo met de school kunnen regelen dat ik op dezelfde dagen werk als dat Stieneke in de Kamer moet zijn. De weekenden zijn we thuis. Behalve dan dat ik op zondagochtend nog werk als kerkmusicus, waarvoor ik in Amsterdam moet zijn.” Lachend: “Om het nog wat makkelijker te maken.”

Stieneke: “Ja, maar de muziek is zo’n wezenlijk onderdeel van je leven, het hoort echt bij je. En ik ken je ook niet anders.”

Waarom hebben jullie voor deze constructie gekozen?

Stieneke: “Omdat we ook doordeweeks samen willen zijn als gezin. Toen we in verwachting waren van Lievine stonden we voor de vraag; hoe gaan we dit vormgeven? Onze oplossing ligt niet helemaal voor de hand, ik ken één collega die het ook zo doet. De meeste Kamerleden die in een ander deel van het land wonen, zijn doordeweeks weg van hun gezin. Ik zie dat dat best zwaar kan zijn, voor het gezin maar ook voor de collega. Daarom wilden wij het graag zo proberen.”

Harmen: “Voordat we kinderen hadden, bij de start van Stieneke’s eerste Kamerperiode in 2017, reisde ik ook met haar mee. Samen uit, samen thuis; dat vinden we belangrijk. Nu met de meisjes erbij misschien nog wel meer.”

Pittig?

Stieneke: “Iedere week is een logistieke puzzel, dat zeker. Maar als ik vrienden spreek met jonge kinderen, hoor ik dat ook. Ja, je moet flink organiseren, maar het belangrijkste is of het goed gaat met iedereen. Iedere schoolvakantie bekijken we opnieuw hoe het gaat. Hoe is het voor de meisjes? Houden wij het nog vol? Daarin moet je eerlijk blijven naar elkaar. Door niet te ver vooruit te kijken, houden we het behapbaar.”

Harmen: “Als we hier later op terugkijken, heb ik liever dat we denken ‘het was pittig, maar we hebben het samen gedaan’, dan dat we moeten constateren dat we gaandeweg uit elkaar zijn gegroeid. Of veel van elkaar hebben gemist. Stieneke’s dagen zijn lang, maar we starten de dag in ieder geval als gezin. En wij kunnen elkaar ‘s avonds altijd vertellen hoe onze dag is geweest.”

Harmen, tegen Stieneke: “De maanden dat jij ook nog heel druk was met verhoren voor de parlementaire enquête waren wel intens. Dat kwam allemaal bovenop het ‘gewone’ werk.” Stieneke knikt en legt uit: “Voor de besloten voorgesprekken en later de openbare verhoren moest ik in totaal wel een paar maanden elke dag in Den Haag zijn. Ik reisde op maandagochtend heel vroeg vooruit, een enkele keer zelfs op zondagavond, en kwam op vrijdagavond laat terug. ‘s Avonds probeerde ik zo vaak mogelijk met de

kinderen mee te eten. In die periodes kwam er veel op Harmens schouders neer.” Harmen: “Gelukkig kreeg ik hulp van onze ouders. Die wonen allebei heel handig op de route Groningen – Den Haag en daar waren we altijd welkom voor een tussenstop om te eten of een zak schone was op te halen. Ook voor de meisjes was het fijn dat ze wekelijks hun opa’s en oma’s konden zien.”

Stieneke: “De combinatie gezin en Kamer maakt dat je soms voor lastige keuzes staat, maar dat zullen alle werkende ouders met jonge kinderen herkennen. Zo werd ik een keer tijdens de openbare verhoren gebeld door de opvang omdat Adelise koorts had en ben ik naar haar toe gegaan. In de commissie en in de Kamer is er gelukkig begrip voor dat soort situaties. Ik heb Lievine als baby ook wel eens meegenomen naar een avondlijke stemming. Dan zijn er altijd collega’s bereid om even op te passen.”

Hebben jullie nooit overwogen helemaal naar de Randstad te verhuizen?

Stieneke: “Ja, daar hebben we het natuurlijk wel over gehad met elkaar. Het moment waarop Lievine naar school zal gaan komt dichterbij, en daarmee voor ons ook de vraag waar die school staat en daarmee ons thuis. Ik heb het altijd belangrijk gevonden in de Kamer om het geluid vanuit de regio te vertegenwoordigen en daar ook geworteld te zijn. Doordat ik in Groningen woon, zie ik bijvoorbeeld hoe diep de gevolgen van de aardbevingen ingrijpen in de levens van mensen. Veel vraagstukken leven op een vergelijkbare manier in andere delen van het land, zoals de opvangcrisis rond asiel of de bereikbaarheid van regio’s buiten de randstad. Het is belangrijk om die stem vanuit de regio in te brengen in Den Haag.”

Harmen: “Ik denk ook dat het heel goed is voor Stieneke om in het weekend in een andere omgeving te zijn. Je ziet haar letterlijk ontspannen als we Den Haag uitrijden. Er zijn voorbeelden genoeg van overwerkte Kamerleden en overspannen politici. Er niet continu middenin zitten, helpt denk ik om dat te voorkomen.”

“Ik heb er geen seconde aan getwijfeld haar te ondersteunen”

Je noemt de aardgaswinning. Daar ben je het afgelopen jaar heel druk mee geweest. Een bewuste keuze?

Stieneke: “Zeker. Het leed dat ik om me heen zie, was voor mij echt een drijfveer om deel te nemen aan de parlementaire enquête. Binnen die enquête doen we met een tijdelijke commissie van zeven Kamerleden uitvoerig onderzoek naar de aardgaswinning, aardbevingen, schadefafhandeling en alles daaromheen. Het is een bewuste keuze geweest van de fractie om hier als ChristenUnie ons aandeel in te leveren. Zo’n parlementaire enquête is best een belasting voor een fractie met vijf Kamerleden, en voor mijzelf betekent het veel extra werk. Maar de zoektocht naar recht en waarheid vind ik zo belangrijk dat ik het toch

graag wilde doen. Wil er ooit echt sprake zijn van herstel, dan zullen we eerst de pijnlijke waarheid grondig moeten doorlopen. Ik vind het een belangrijke en tegelijk ook dankbare taak, ook al is het best een intensieve tijd voor ons als gezin.”

Harmen: “Ik zie bij Stieneke een hele intrinsieke motivatie en diepe overtuiging voor dit werk. Als Statenlid in Groningen was ze al heel betrokken en zag ze de gevolgen van de gaswinning van dichtbij. Ik vind het mooi dat ze nu vanuit Den Haag hier iets in kan betekenen en ik heb er geen seconde aan getwijfeld dat te ondersteunen. Ik zie dat Stieneke binnen de enquêtecommissie op haar plek is en ik waardeer enorm wat ze doet.”

Een sport roeping?

Stieneke: “Dat vind ik zo’n zwaar woord om in de mond te nemen, maar ik kan niet ontkennen dat ik een hele diepe drijfveer heb om te streven naar recht en gerechtigheid. Ons onderzoek verwoord ik niet voor niets altijd als een zoektocht naar waarheid en recht. Dat is echt wat hier in Groningen nodig is! In die zin voelt dit voor mij wel als de taak die roept. En misschien ook wel als Gods plan dat ik deze taak weer op mocht pakken nadat ik een periode geen Kamerlid was. Tijdens de verhoren zei een Groninger: ‘de democratie >>

“Hoe mooi is het dat ik iedere dag werk mag maken van recht en gerechtigheid?”

is hier aan het werk voor ons. Zo'n uitspraak blijft me bij. De vraag rondom vertrouwen in de politiek is natuurlijk aan de orde van de dag. Als wij vanuit Den Haag naar huis rijden, zien we langs de hele route de vlaggen ondersteboven hangen en de leuzen op de viaducten. We worden iedere week geconfronteerd met de onvrede die leeft. Het maakt zo'n reactie van iemand die de problemen met de gaswinning ervaart, wel heel bijzonder. Ik ben dankbaar dat ik hier iets in mag betekenen.”

Word je in Groningen vaak aangesproken op je werk?

Stieneke, lachend: “Eh, ja! Harmen soms ook.”

Harmen: “Ik verwijst dan vriendelijk naar de woordvoerder van de ChristenUnie. Nee, natuurlijk krijg je kritische vragen. Niet alleen in Groningen trouwens, ook op de school waar ik werk. Over het asielbeleid bijvoorbeeld. In coronatijd heb ik heel wat commentaar op de maatregelen geïncasseerd, Stieneke deed toen de coronawet. Ze kreeg zelf natuurlijk nog veel meer over zich heen. Niet altijd leuk, maar het hoort erbij.”

Lukt het dan wel ook af en toe los te komen van de politiek?

Stieneke: “We pakken in het weekend onze rustmomenten als gezin. We trekken vaak wel even de natuur in. De zondag is een fijne dag waarop ik met volle aandacht bij het gezin ben. We bezoeken een dienst of volgen er een-tje thuis. Ik geniet van de momenten waarop ik met de meisjes iets kan maken. Dan gaan we samen knutselen en ondertussen liedjes

luisteren en meezingen. Mijn werk heeft alles in zich om altijd maar door te gaan. Dan heb je deze momenten nodig. Maar ik ben er wel beter in geworden om die telefoon zo nu en dan echt opzij te leggen. Gelukkig kan ik snel schakelen als het nodig is.”

Harmen: “Nou, inderdaad; Stieneke kan multi-taken. Soms moet ik er wel om lachen hoor, zit ze in de auto op haar scherm te overleggen met de minister en ondertussen onder haar stoel te zoeken naar een fles voor één van de meisjes. Ik heb bewondering voor hoe ze de dingen weet te combineren. Dan ben je eten aan het geven en word je gebeld over een ingewikkeld onderwerp waar je ter plekke een gevat antwoord op moet formuleren.”

Kijken jullie daardoor extra uit naar kerst, een periode van rust?

Stieneke: “Ik kijk er zeker naar uit. Het kerstreces is drie weken. De laatste heb ik nodig voor de enquêtecommissie, maar de andere twee probeer ik zoveel mogelijk met Harmen en de meisjes door te brengen.”

Harmen: “Ik ben juist met de kerstdagen zelf nog even heel druk als kerkmusicus, dus de echte rust voor ons als gezin komt vooral na Eerste Kerstdag. Voor ons is het wel gunstig dat kerst dit jaar gelijk aan het begin van de vakantie valt. Daarna hebben we dan nog twee weken om echt te genieten van samen thuis zijn.”

Stieneke: “Kerst is voor mij het feest van hoop en licht. We gaan samen naar de kerk. Ook thuis geven we er veel aandacht aan, door het huis te versieren, door samen het kerstverhaal te lezen en als gezin mee te helpen met een kerstactie in onze stad voor gezinnen die in armoede leven. In de katholieke kerk bij ons in de straat staat een mooie kerststal die we bezoeken, waarmee het kerstverhaal voor Lievine echt tot leven komt. Ik kijk er ook naar uit om tijd met familie door te brengen.”

Gaat de telefoon uit?

Stieneke: “Helemaal zonder, nee, dat gaat niet. Ik moet natuurlijk wel bereikbaar zijn en er is altijd wel iets waar je toch wat mee moet. Een paar jaar geleden sloten de Britten op kerstavond het

Groningen

akkoord om uit de EU te gaan, waarover daags na kerst een debat werd gevoerd in de Tweede Kamer. Tja, dan blijft er van een rustige kerst niet veel over. Maar zoiets verwacht ik komende weken niet.”

Harmen: “Er kunnen altijd onverwachte gebeurtenissen zijn die toch Stieneke's tijd opslokken. Afgelopen herfstvakantie zat ze ook ineens twee dagen in Den Haag. We gaan het zien; als het nodig is, is het nodig.”

Denken jullie nooit: had ik of had ze maar een andere baan?

Harmen: “Nee, ik zie dat dit bij Stieneke past, dat ze er talenten voor gekregen heeft. En het is eervol dat ze dit werk mag doen en tegelijk is het onzeker hoe lang ze dit werk mag doen.”

Stieneke: “Hoe mooi is het dat ik iedere dag werk mag maken van recht en gerechtigheid? Ik ben best een gedreven persoon en ik vind het bijzonder dat ik op deze plek iets met die drijfveren kan. Dat ik in de herfstvakantie ongepland naar Den Haag moest, had bijvoorbeeld alles te maken met een wetsvoorstel dat ik mocht indienen om slavernij en uitbuiting tegen te gaan en van bedrijven te vragen daarin verantwoordelijkheid te nemen. Dat én de aardgaswinning zijn twee grote onderwerpen waar ik veel tijd in steek en waarmee ik verschil hoop te maken voor mensen die in de verdrukking zitten. Ik ben ooit de politiek in gegaan om recht te doen waar onrecht plaatsvindt. Als je het mandaat als volksvertegenwoordiger hebt gekregen, dan vind ik ook dat je op zoek moet gaan naar de plekken waar je dat onrecht ziet en de plicht hebt daar tegen op te staan. Dan denk ik aan de vijftig miljoen mensen die wereldwijd in moderne slavernij leven. Kinderen die moeten werken in de kledingfabrieken in Bangladesh of cacaoboeren die in Ghana werken voor minder dan een dollar per dag. Als volksvertegenwoordiger stel ik mezelf dan de vraag ‘Hoe doe ik hier recht? Wie doe ik recht?’ Ik voel me een bevoorrecht mens.”

“Dat het soms intensief is, is vooral een luxeprobleem”

Bijna thuis!

Kennismaken met...

In ons land zijn er duizenden mensen actief voor de ChristenUnie. In Den Haag en lokaal, betaald en vrijwillig, als politicus, medewerker, bestuurslid, campagneleider, posterplakker, enzovoorts. Voor ons is het van groot belang dat al die mensen zich veilig en gehoord voelen, en dat er altijd een plek

is waar ze terecht kunnen als ze zich om wat voor reden dan ook onveilig voelen.

Speciaal hiervoor zijn er twee professionele en ervaren vertrouwenspersonen verbonden aan de ChristenUnie, waar leden en medewerkers op een veilige manier hun

situatie bespreekbaar kunnen maken. Bijvoorbeeld in het geval van ongewenste omgangsvormen, of (vermoede) integriteitsschendingen. Met hen kunt u altijd in vertrouwelijkheid spreken om te ontdekken welke stappen er mogelijk zijn, en ze blijven ook betrokken zo lang het nodig is.

Vertrouwenspersoon

Jonathan Zeijl (1982) heeft een opleiding als pastoraal werker gedaan en een achtergrond in de verzekeringsbranche. Sinds 2015 is hij actief betrokken bij de ChristenUnie, voornamelijk in Amsterdam waar hij een paar jaar voorzitter was van het bestuur. Ook heeft hij gewerkt als relatiebeheerder/manager voor o.a. Tear(fund), MissieNederland en de ECPM. Sinds 2018 ontwikkelt hij zich als vertrouwenspersoon en adviseur integriteit.

Jonathan is getrouwd en heeft vier kinderen in de leeftijd van veertien tot twee jaar oud. Nadat zijn eerste vrouw in 2011 overleed, stond zijn leven op zijn kop. In die periode ervoer hij hoe kwetsbaar het leven kan zijn en hoe belangrijk het is om een goed sociaal vangnet te hebben. Om meer te kunnen betekenen voor anderen in een kwetsbare situatie raakte hij destijds betrokken bij de ChristenUnie en is hij nu als extern vertrouwenspersoon aangesteld bij negentien verschillende bedrijven en organisaties. Daarnaast is hij vrijwillig actief als bestuurslid bij de Stichting Evangelisch Meldpunt en ouderling in de Amsterdamse kerk Hoop voor Noord.

U kunt van Jonathan een persoonlijke en praktische aanpak verwachten. Neem gerust contact op als u ergens van wakker ligt, ook als u twijfelt of het nodig is.

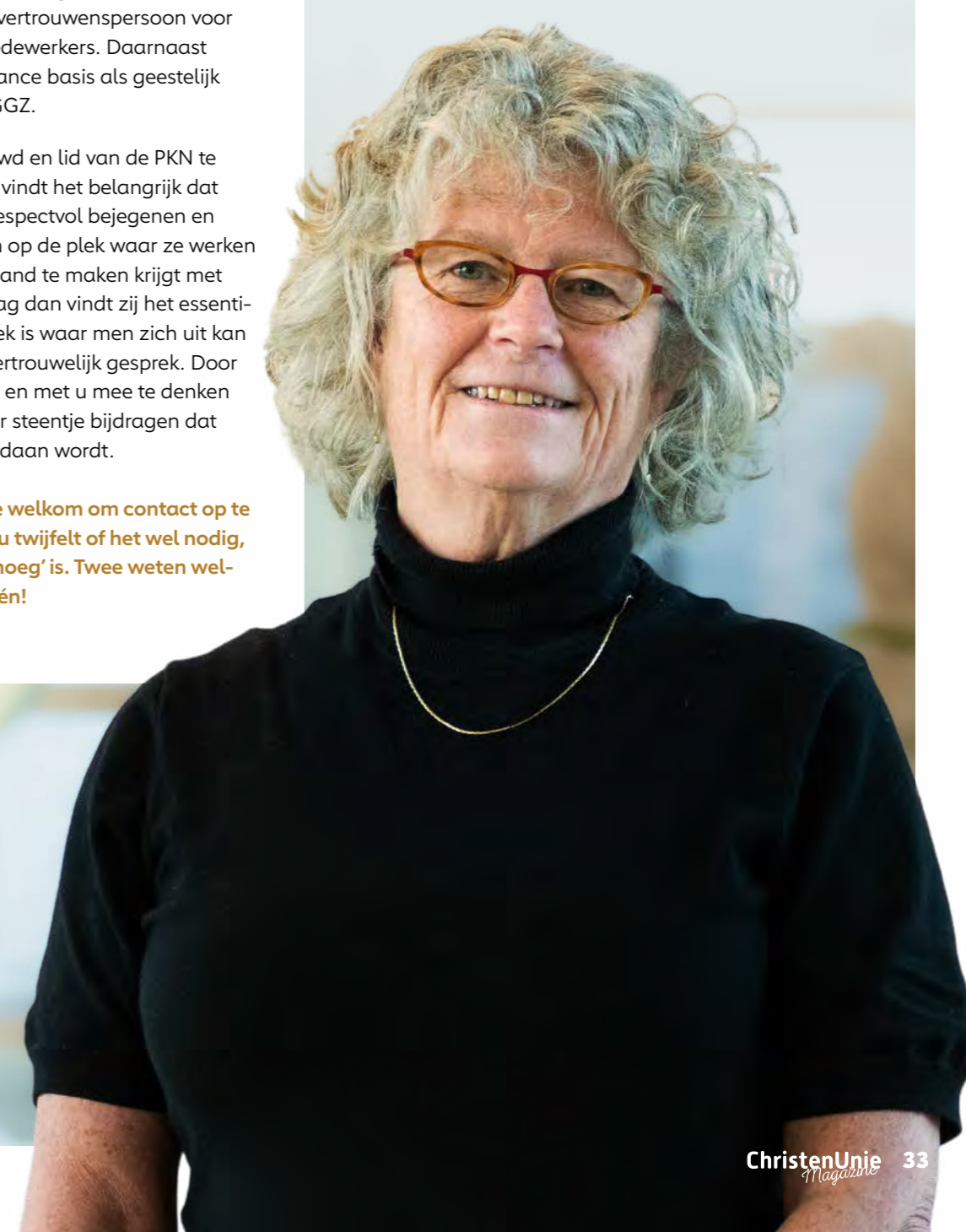
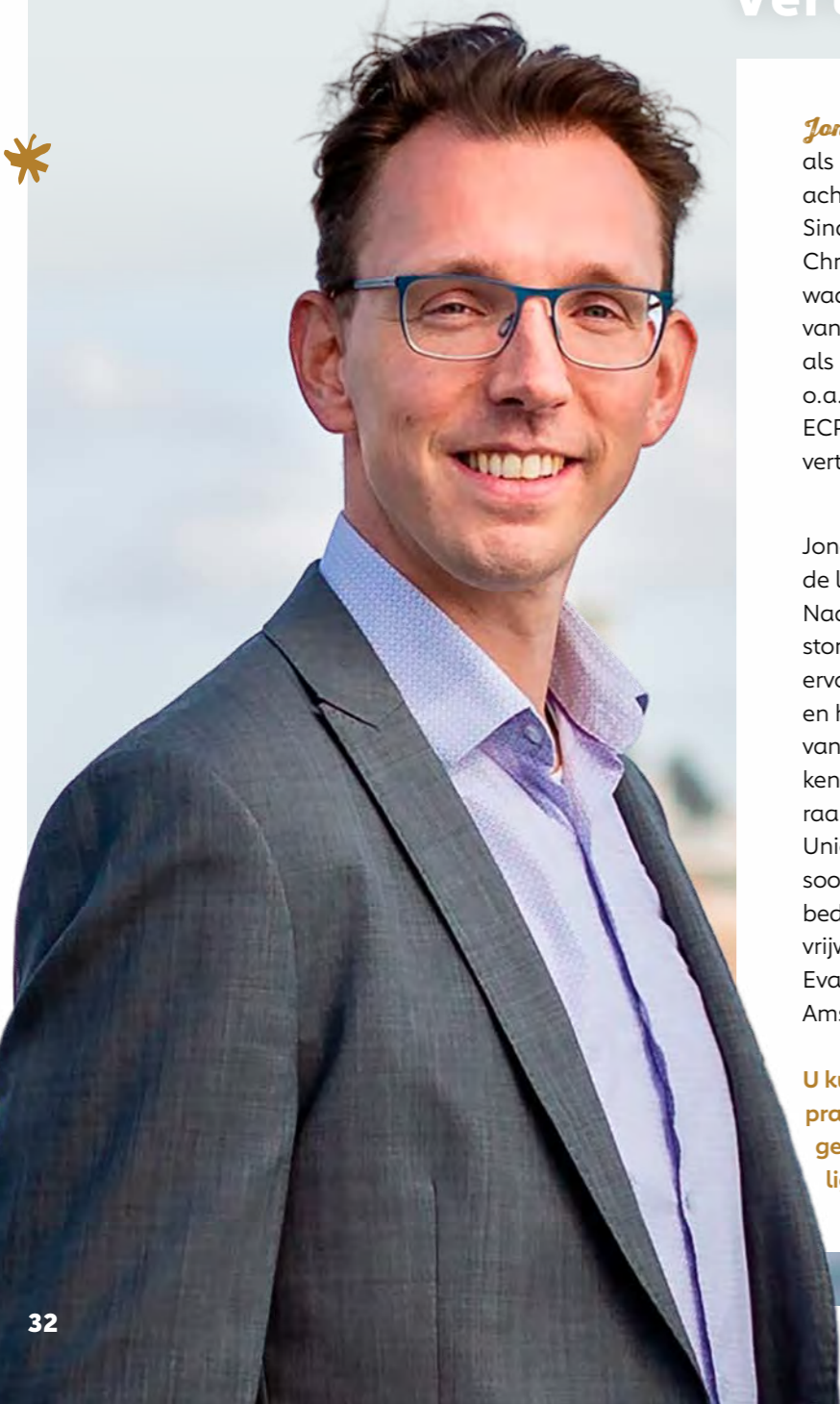
Vertrouwenspersoon

Evelien Gardebroek (1958) is opgeleid als maatschappelijk werker, docent en geestelijk verzorger. Zij heeft 19 jaar gewerkt als maatschappelijk werker bij diverse hulpverleningsorganisaties en werkt sinds 2000 bij de Christelijke Hogeschool Ede. Zij is daar o.a. opleidingsdocent Social Work en interne vertrouwenspersoon voor studenten en medewerkers. Daarnaast werkt zij op freelance basis als geestelijk verzorger in de GGZ.

Evelien is getrouwd en lid van de PKN te Wageningen. Zij vindt het belangrijk dat mensen elkaar respectvol bejegenen en zich veilig voelen op de plek waar ze werken en leven. Als iemand te maken krijgt met ongewenst gedrag dan vindt zij het essentieel dat er een plek is waar men zich uit kan spreken in een vertrouwelijk gesprek. Door goed te luisteren en met u mee te denken wil zij graag haar steentje bijdragen dat mensen recht gedaan wordt.

U bent van harte welkom om contact op te nemen. Ook als u twijfelt of het wel nodig, zinvol of 'erg genoeg' is. Twee weten wellicht meer dan één!

*Wilt u meer weten?
Kijk dan op
christenunie.nl/vertrouwenspersonen
voor meer informatie en alle contactgegevens.*

bevrijdt kinderen van armoede
Compassion®
 in Jezus' naam

Voedseltekort zet een kind op achterstand

Op dit moment lijden 829 miljoen mensen aan ondervoeding en dat aantal loopt alleen maar op. Ondervoeding heeft permanente invloed op de groei en ontwikkeling van een kind. Chronisch ondervoede kinderen blijven klein en hebben een zwak immuunsysteem, waardoor ze vatbaarder zijn voor ziektes. Ook heeft ondervoeding invloed op de mentale ontwikkeling waardoor kinderen slechter presteren op school en in hun latere (werkzame) leven.

Samen met lokale kerken biedt Compassion hulp aan kinderen en hun gezinnen. Naast het uitdelen van voedselpakketten en financiële steun wordt er ook gewerkt aan duurzame oplossingen door middel van zaden, kunstmest, vee en training.

Jij kunt ook helpen. Scan de QR-code of ga naar compassion.nl/voedselcrisis

Agenda

* 18, 19 EN 20 JANUARI 2023

Warme Wintertour

* 27 JANUARI 2023

Netwerksymposium
 Platteland, Natuur en Landbouw

▶ Kijk voor meer info: christenunie.nl/netwerken

* 11 FEBRUARI 2023

Open Dag Tweede Kamer

* 15 MAART 2023

Provinciale Staten en
 Waterschapsverkiezingen

* 3 JUNI 2023

Partijcongres

▶ Kijk voor meer info: christenunie.nl/congres

Contributie-inning 2023

Tarieven 2023

Categorie	Tarief
Hoofdleiden	
• Laag tarief (standaard)	€ 60
• Middel tarief	€ 90
• Hoog tarief	€ 120
Gezinsleden	€ 30
Reductieleden	€ 30
Combileden (+Perspectief)	€ 42,50

Leden die per factuur betalen, ontvangen deze eind januari. Wilt u voortaan ook per automatische incasso betalen? Log dan in op Mijn ChristenUnie (www.christenunie.nl/login) en pas daar uw betaalwijze aan.

U herkent een incasso van de ChristenUnie op uw bankafschrift aan het volgende incassanten-ID: **NL06ZZZ320805510000**. Het machtigingskenmerk begint met de letters "CU", gevolgd door enkele cijfers, en eindigt met uw lidnummer

**HET PARTIJBUREAU
 GAAT VERHUIZEN.
 PER 1 JANUARI 2023
 IS ONS NIEUWE
 ADRES:**

**PIET MONDRIAANLAAN 48
 3812 GV AMERSFOORT**

Telefoonnummer: 033-4226969
 (bereikbaar op werkdagen van
 10.00-16.00 uur)
 E-mail: info@christenunie.nl
www.christenunie.nl/contact

Colofon

Redactie

Ella Melgers-van Pijkeren
 (eindredacteur), Jacqueline
 Vandermeer-van Hoven,
 Alma Broekmaat-Hagens,
 Floris Spronk.

Met dank aan

Anne Paul Roukema |
www.inhisimage.nl
 Theanne Boer |
www.theanneboer.nl
 Joke Troost |
www.preciouspeoplefotografie.nl
 Annemarie van den Berg-Nap |
www.tekstbureau-annemarie.nl/
 Carolien Drijfhout |
www.caroliendrijfhout.nl
 Jedi Noordegraaf |
www.studiovandaar.nl

Vormgeving

idd.nu

CBB

ChristenUnie magazine verschijnt
 in braille en audio bij het CBB
 Tel. 0341 565 499

Druk

Vellendrukkerij BDU B.V.

Advertenties

Theo Wijbenga
 M : 0613862881
advies@theowijbenga.nl

Giften

De ChristenUnie steunen met uw gift?
 IBAN: NL55 RABO 0372 9300 18
 t.n.v. ChristenUnie te Amersfoort

Het volgende ChristenUnie
 magazine verschijnt in juni 2023

De advertenties in dit magazine
 vertegenwoordigen niet automatisch
 de politieke standpunten van
 de ChristenUnie, maar worden
 geplaatst om het maken van het
 magazine te kunnen bekostigen.

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met
 het kalenderjaar. Opzeggen kan
 alleen schriftelijk voor 30 november
 bij de ledenadministratie:
ledenadministratie@christenunie.nl.
 Alle mutaties worden door de
 ledenadministratie per e-mail of per
 post aan u bevestigd.

Persoonsgegevens en privacy

De ChristenUnie gaat zorgvuldig
 om met uw persoonsgegevens.
 Meer informatie hierover in onze
 privacyverklaring op
www.christenunie.nl/privacyverklaring.
 Vragen of bezwaar?
 Mail of bel met het Partijbureau.

Algemeen Nut
 Beogende Instelling
ANBI

LATEN WE GOD

danke
VOOR ZIJN ONBESCHRIJFELIJKE
geschenk

2 KORINTIËRS 9:15

